

FORANDRINGSFABRIKKEN

Høringsinnspill:

Forslag til endringer i barnehageloven

Om høringsinnspillet

Høringsinnspillet bygger på oppsummerte erfaringer og råd fra undersøkelser blant barn og unge i Norge. Fram til nå har Forandringsfabrikken ikke gjort systematiske undersøkelser rundt i landet med barn i barnehagen. Spredte undersøkelser er gjennomført, med barnehagebarn 4-6 år. Forandringsfabrikken har også gjennomført ulike undersøkelser med 5200 barn og unge i grunnskolen. Noen av spørsmålene i disse undersøkelsene, har handlet om barnehage.

Rådene og erfaringene om hva som gjør barnehagen trygg, hva som gjør den utrygg, hva voksne må gjøre når barn krangler eller plager hverandre og hva som er gode voksne i møte med barna, er kunnskap vi vil løfte fram i denne høringen. Barn fra alle fylker i landet har bidratt.

Rapportene fra undersøkelsene er tilgjengelige på [Forandringsfabrikkens kunnskapssenter](#) på nett. En ny rapport med erfaringer og råd fra barn 6-12 år som plager andre, lanseres snart. Hovedsvar fra denne er også tatt med i høringsinnspillet. Selv om Forandringsfabrikken ikke har gjennomført systematiske undersøkelser med barn i barnehagen, mener vi svarene fra barn er svært viktige som del av kunnskapsgrunnlaget når lovverket skal bestemmes.

Når det i høringsinnspillet refereres til **BARN**, er dette oppsummerte erfaringer og råd fra barn i undersøkelsene. Proffer er unge som har valgt å bli med på å formidle hovedsvar fra undersøkelsene.

Om Forandringsfabrikken

Forandringsfabrikken (FF) er en ideell stiftelse som jobber for å gjøre barnehagen, skolen og hjelpesystemene bedre, bygd på oppsummerte erfaringer og råd fra barn og unge. Siden 2008 har vi innhentet erfaringer fra barn og unge om hvordan de opplever møtene med barnehage, skole, barnevern, psykisk helsetjenester og rettssystem - og hvilke råd de vil gi for at disse systemene skal oppleves trygge og nyttige for barn. Forandringsfabrikkens undersøkelser er kvalitative og tematiske gruppeundersøkelser. Fasilitatorer og referenter møter i flere runder barna ansikt til ansikt med åpne spørsmål, dybdespørsmål, dialoger og gruppeoppdrag. De ulike datasettene (ordrette transkripsjoner og referater) analyseres av tilretteleggere i Forandringsfabrikken.

Proffer fra hele Norge takker dere som foreslår å endre barnehageloven for å gjøre barnehagen tryggere for barn! Her kommer noen innspill :-)

Oslo 11.november 2019

Hilsen proffene i Forandringsfabrikken

Barns råd til KD sitt lovendringsforslag, kap 16 i høringsnotatet:

§3:

Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste

Departementets forslag

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet. *Hva som er best for barna, skal være et grunnleggende hensyn i barnehagens arbeid.*

Barns forslag

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. **Barnehagen må sikre at alle barn i barnehagen får en reell mulighet til å gi uttrykk for sitt syn på en trygg måte.**

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet. *Hva som er best for barna, skal være et grunnleggende hensyn i barnehagens arbeid.*

FORKLARING TIL BARNES FORSLAG

De som jobber i barnehagen må samarbeide mer med barna, på ekte. Det er avgjørende for trivsel, trygghet og for å lære barna at de er viktige, og at derfor tas det de sier på alvor.

Hent inn barns meninger systematisk

En anbefaling fra barna er at rammeplanen beskriver metoder og verktøy barnehageansatte kan bruke for å hente inn kunnskap fra barn fra forskjellige aldersgrupper i barnehagen.

§ 20:

Nulltoleranse og plikt til fremmende og forebyggende arbeid

Departementets forslag

Barnehagen skal ha nulltoleranse mot krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen skal gripe inn når et barn utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal arbeide systematisk for et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel og læring for alle barna, og for å forebygge tilfeller hvor barn ikke opplever at det er et trygt og godt miljø i barnehagen.

Barns forslag

Plikt til fremmede og forebyggende arbeid

Barnehagen skal **jobbe aktivt med verdier og barnesyn som del av sitt forebyggende arbeid** mot krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen skal gripe inn når et barn utsettes for slike krenkelser. **Både barn som blir plaget og barn som plager andre må ivaretas på en måte som er trygg for barnet.**

Barnehagen skal arbeide systematisk for et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel og læring for alle barna, og for å forebygge tilfeller hvor barn ikke opplever at det er et trygt og godt miljø i barnehagen.

FORKLARING TIL BARNES FORSLAG

Lytt til den som plager og den som blir plaget

For at barnehagen skal ta riktig avgjørelse i en situasjon der noen blir plaget, bør den voksne som griper inn lytte til den som plager og den som blir plaget. Det er viktig å spørre barn i rom som er trygge for dem, og at en voksen de føler seg trygg på snakker med dem. Barn som plager andre må ivaretas på en varm og samarbeidende måte for å få stoppet plagingen. Barna mener at perspektivet som dreier seg om å ivareta barn som plager andre mangler i departementets forslag. Det er veldig viktig å trekke barn som plager andre barn inn i fellesskapet, og ikke la det bli starten på utenforskap.

Det er alltid en grunn til barns oppførsel, og det kan hende oppførselen er en måte å si fra om at noe er galt. Voksne i barnehagen burde ikke tolke barnas oppførsel og komme med antakelser - de må spørre barnet. De voksne må være undrende og varme, prøve finne ut hvorfor, og de må jobbe for å bevare tilliten til barnet. Voksne som jobber i barnehagen må huske på at det kan hende barnet har opplevd noe vondt eller lever i vondt, før de reagerer kraftig eller oppfører seg på skremmende måter.

§21:

Aktivitetsplikt for å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

Departementets forslag

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på om barna har et trygt og godt barnehagemiljø.

Alle som arbeider i barnehagen, skal varsle barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Styrer skal varsle den som er ansvarlig for barnehagen i alvorlige tilfeller. Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken. Det samme gjelder når et barn eller foreldrene sier ifra om at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Når et barn eller foreldrene sier ifra om at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen så langt det finnes egnede tiltak sørge for at barnet kan ha et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når barnehagens undersøkelser viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) Hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) Hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- c) Når tiltakene skal gjennomføres
- d) Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
- e) Når tiltakene skal evalueres.

Barns forslag

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på om barna har et trygt og godt barnehagemiljø.

Alle som arbeider i barnehagen, skal **hvis barnet bekrefter at det er greit** varsle barnehagens styrer **på en måte som er trygg for barnet og bevare barnets** tillit dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. **Hvis barnet sier nei er den voksne pliktig til å prøve å finne ut hvorfor det ikke vil at informasjonen skal gis videre.**

Styrer skal **hvis barnet bekrefter at det er greit** varsle den som er ansvarlig for barnehagen i alvorlige tilfeller **på en måte som er trygg for barnet og bevarer barnets tillit.**

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal **en voksen i barnehagen snarest snakke med barnet.** Det samme gjelder når et barn eller foreldrene sier ifra om at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Ved mistanke om at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø grunnet forhold som ligger utenfor barnehagen, har alle som arbeider i barnehagen likevel plikt til å undersøke. Det innebærer å snakke med barnet for å finne ut hva som plager det, og å finne ut hva barnet vil skal gjøres videre.

Den som arbeider i barnehagen må bevare barnets tillit og ikke fortelle videre noe barnet har sagt, uten at dette gjøres i samarbeid med barnet. Dette kan ofte bety at det ikke må varsles med én gang.

Når et barn eller foreldrene sier ifra om at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen så langt det finnes egnede tiltak sørge for at barnet kan ha et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når barnehagens undersøkelser viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Barnehagen skal når det skal gjøres tiltak i en sak, lage en skriftlig plan i **samarbeid med barnet.** I planen skal det stå:

a) Hva barnet selv mener

- b) Hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) Hvilke tiltak barnehagen har planlagt **i samarbeid med barnet**
- c) Når tiltakene skal gjennomføres
- d) Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
- e) Når tiltakene skal evalueres **i samarbeid med barnet**

I skriftlig dokumentering av et barns situasjon / barnehagemiljø, må barnets beskrivelse av egen opplevelse stå. Det må også stå i hvilken grad barnets mening er tatt inn i tiltaket barnehagen har bestemt seg for å bruke.

FORKLARING TIL BARNES FORSLAG

Barn forteller at det å gjøre noe raskt ikke trenger bety at det blir nyttig. Voksne må forstå at det at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø kan ha årsaker som ligger utenfor barnehagen. Det kan avgjøre om barnet tør å fortelle noe til en voksen igjen i løpet av årene som kommer.

Departementet tar opp dette i punkt 9.3.1 i høringsnotatet, hvor det står at aktivitetsplikten skal tre inn selv om årsaken til at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø skyldes forhold eller hendelser som har skjedd utenfor barnehagen eller tilbake i tid.

Alle barnehageansatte må samarbeide med barnet først. Bare hvis man samarbeider med barnet UTEN foreldrene, og gjør det trygt nok til at barnet kan fortelle åpent, vil man kunne avdekke om grunnen til at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ligger utenfor barnehagen (vi tenker da først og fremst på vold og overgrep i nære relasjoner, samt alvorlig omsorgssvikt). Derfor er samarbeid med barnet, først, og alene, en helt grunnleggende del av det å beskytte barn. Når et barn begynner å fortelle om noe alvorlig, er det viktig at den barnet velger bevarer barnets tillit.

Det er den voksnes ansvar å gjøre det trygt. Artikkel 12 i barnekonvensjonen sier at barn skal få si sin mening i alt som handler om dem, og at barnets mening skal telle. Derfor er det også voksnes viktige ansvar å gjøre det trygt, for hvis barnet ikke føler seg trygt så prater det heller ikke ærlig om hva som faktisk er problemet.

Alt som skal skje videre, må gjøres i samarbeid med barnet. Når det bygges et lag av gode hjelpere rundt barnet, er det viktig at barnet er hovedpersonen på dette laget. Dette gjelder selv om barnet er i barnehagealder. Det er barnet som skal leve videre i den situasjonen, hvis de voksne bestemmer for barnet. Hvis informasjon fortelles videre over hodet på barnet, kan barnet lukke seg og bli enda mer utrygt.

§ 22:

Skjerpet aktivitetsplikt dersom en ansatt i barnehagen krenker et barn

Departementets forslag

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, utsetter et barn for krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks varsle barnehagens styrer. Styrer skal varsle den som er ansvarlig for barnehagen. Dersom det er styrer i barnehagen som krenker et barn, skal den ansvarlige for barnehagen varsles direkte av den som har mistanke om eller kjennskap til krenkelsene. Undersøkelser og tiltak etter § 21 (aktivitetsplikten) tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Barnas forslag

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, utsetter et barn for krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks **snakke med barnet og varsle barnehagens styrer på en måte som er trygg for barnet**. Styrer skal varsle den som er ansvarlig for barnehagen, **i samarbeid med barnet**.

Dersom det er styrer i barnehagen som krenker et barn, skal den ansvarlige for barnehagen varsles **på en måte som er trygg for barnet og bevarer barnets tillit** av den som har mistanke om eller kjennskap til krenkelsene. Undersøkelser og tiltak etter § 21 (aktivitetsplikten) tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.